

Over de stoep, door rood en dan schelden

Amsterdam herbergt ontelbaar veel blije, tevreden fietsers. Ze zijn alleen vergeten dat de verkeersregels ook voor hen gelden. Aan de kant! Wij gaan voor!

RONALD OCKHUYSEN
(adjunct hoofdredacteur)

Woensdagavond, rond half twaalf, rijden drie fietsers door de Van Baerlestraat. Het trio, twee mannelijke dertigers en een jongere vrouw, rijden naast elkaar richting de kruising bij het Concertgebouw. Ze slingeren en hebben lol, en wanen zich alleen op de weg.

De automobilist achter hen, die al enige tijd twijfelt of hij even waarschuwend moet toeteren, moet volop de rem als de vrouw nog meer naar links uitwijkt en daarmee de hele wegheeft opeist. De claxon klinkt. De vrouw kijkt om. Ze is zich van geen kwaad bewust. Integendeel. De oplettende automobilist krijgt een zwaaiende vuist toebedeeld. Wal hij wel niet denkt, met zijn autootje?

Amsterdam staat bekend om zijn open geest. Hier wordt gezag meewarig aangekeken, en gaat iedereen lekker zijn eigen gang. De Amsterdammer laat zich niet graag de les lezen. Hij weet zelf wel wat goed is en wat slecht.

Die eigengereide houding maakt Amsterdam charmant en anders. Op terrassen, in winkels en in de kroeg. Maar dat verandert op straat. Daar is die vanzelfsprekende hang naar vrijheid een recept voor chaos en gevaar. Hel verkeer in de stad wordt almaar ruwer en brutaler. Het recht van de sterkste gaat boven de algemeen erkende verkeersregels.

Binnen die anarchie spannen fietsers de kroon. Fietsers doen maar wat. Ze rijden massaal door rood, trekken zich niets aan van voorsorteervakken of zebrapaden, rijden over stoepen en negeren stopborden. Als ze eenmaal bij het punt van bestemming zijn aangekomen, wordt de fiets midden op straat tegen een paal gezet. Daarbij interesseert het de fietser geen lor als zijn vervoermiddel hinderlijk in de weg staat.

Vrijwel iedereen kent de scène uit de film Turks Fruit, waarin Rutger Hauer met Monique van de Ven achterop over het Rokin fietst. Dolgelukkig scheurt het pasgetrouwde stel door de regen over de weg. Iedereen moet wijken. Aan de kant! Hier zijn wij! En wij gaan even voor!

De laatste jaren is de maatschappij op drift. Het gaat steeds meer om onze eigen persoonlijkheid, steeds minder om het collectief. Dat komt mede doordat we zijn gaan geloven dat we onze eigen wereld kunnen maken. Dat geloof wordt aan alle kanten aangewakkerd. Door de commercie, die suggereert dat alles binnen handbereik is. Door de media, die programmeren vanuit de gedachte dat ze de mensen moeten geven wat ze willen. En door de politiek, die de wens van de kiezer leidend heeft gemaakt. Het gaat niet langer om een redelijk, objectief beeld van de wereld, maar om hoe het individu die wereld beleeft.

De Amsterdamse fietser leeft in een wereld die helemaal van hem is. Hij eist zijn vrijheid schaamteloos op, en gaat ervan uit dat iedereen zich aan hem aanpast. Zelfs als hij door een straat fietst die officieel als wandelzone is aangeduid.

Wie enkele uren door de stad kuiert en zich concentreert op het rijgedrag van fietsers, schrikt zich rot. De eigenwaan is ongekend. Iedereen doet wat hij wil. Niemand lijkt zich nog om watl voor afspraak dan ook te bekommeren. Andere weggebruikers hebben pech. Dictatuur op twee wielen.

Die houding leidt tot een dieper probleem. De jongste generatie Amsterdammers leert fietsen zonder het besef dat er regels zijn. Die denkt dat het normaal is overal langsheen te raggen,

en consequent het eigenbelang voorrang te verlenen. Wie linksaf wil slaan, slaat linksaf. Zonder om te kijken.

De fietsers in de Van Baerlestraat, die woensdag al slingerend een hele weghelft opeisten, lijden net als duizenden andere fietsers in de stad aan de luxe van de vrijheid. Ze wanen zich zielsgelukkig op hun fiets en voelen zich, met het stuur in de hand, de koning te rijk. Wie daartegen in gaat, op wat voor manier dan ook, is een ordeverstoorder. Een sukkel vol onbegrip, die de utopie van de tevreden trappende stadsgenoot aan diggelen toetert.

De hand uitsteken was voor de fietser eens een vanzelfsprekende handeling. Nu komt die hand alleen nog maar omhoog om de wereld een middelvinger te tonen.